

WYBORY EDUKACYJNE STUDENTÓW PAŃSTWOWEJ SZKOŁY WYŻSZEJ IM. PAPIEŻA JANA PAWŁA II W BIAŁEJ PODLASKIEJ W KONTEKŚCIE BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO

EDUCATIONAL CHOICES OF STUDENTS OF POPE JOHN PAUL II STATE SCHOOL OF HIGHER EDUCATION IN BIAŁA PODLASKA IN THE CONTEXT OF SOCIAL SECURITY

Agnieszka Smarzewska^{1(A,C,D,E)}, Ewelina Melaniuk^{1(B,E,F)}, Adam Szepeluk^{1(B,C,E)}

¹Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Smarzewska A., Melaniuk E., Szepeluk A. (2016), *Wybory edukacyjne studentów Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej w kontekście bezpieczeństwa społecznego*. Rozprawy Społeczne 3 (10), s. 54-63.

Wkład autorów:

- A. Zaplanowanie badań
- B. Zebranie danych
- C. Dane – analiza i statystyki
- D. Interpretacja danych
- E. Przygotowanie artykułu
- F. Wyszukiwanie i analiza literatury
- G. Zebranie funduszy

Streszczenie

Celem bezpieczeństwa społecznego jest tworzenie warunków do rozwoju i umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym. W odniesieniu do uczelni wyższej z obszaru bezpieczeństwa społecznego schodzi się na poziom bezpieczeństwa edukacyjnego, w ramach którego prowadzone są badania w zakresie wyborów edukacyjnych studentów oraz stopnia zaspokojenia ich potrzeb kształcenia i rozwoju. W artykule podjęto próbę pozyskania informacji na temat oczekiwań i motywów wyboru uczelni, by zapewnić możliwość ich realizacji poprzez tworzenie właściwych warunków do nauki oraz adekwatną ofertę edukacyjną. Prowadzone analizy odniesiono do kierunku studiów celem poznania skali dywersyfikacji odpowiedzi 576 respondentów we wskazanym przedmiocie badań. Uzyskano zależności istotne statystycznie w zakresie planów na przyszłość, powodów podjęcia studiów, a także jednego z motywów wyboru uczelni. Efektem końcowym jest sformułowanie postulatów usprawniających proces kształcenia na uczelni.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo społeczne, bezpieczeństwo edukacyjne, student, wybór uczelni i kierunku studiów, kompetencje

Summary

The purpose of providing social security is creating conditions for development and enabling participation in social life. With regard to the field of social security in higher education, the following research concerns the educational choices of students and their level of satisfaction with their educational needs and development.

The article attempts at obtaining information about expectations and motives for choice of the university with a view to providing the available courses and appropriate conditions for studying as well as a suitable educational offer. The conducted analyses were related to the chosen field of study in order to find out diversified replies from 576 respondents in the indicated subject of research. Essential statistical correlations were obtained concerning students' future plans, i.e. reasons of undertaking studies, as well as motives for choosing the university. The final objective of the paper is to formulate expectations on the part of prospective students so that the educational process in the university is improved.

Keywords: social security, safety education, student, choice of university and faculty, competences

Tabele: 2

Ryciny: 11

Literatura: 26

Otrzymano: 25.03.2016

Zaakceptowano: 21.04.2016

Wstęp

Poruszana problematyka ma swoje ukonstytuowanie w ujęciu globalnym. W Boliwii zaobserwowano rezygnację z kształcenia w wyniku osłabienia sytuacji materialnej i pogorszenia warunków socjalnych. Autorzy zauważyli, iż udział państwa wpływa na poprawę tej sytuacji poprzez transfer środków finansowych na edukację (Inchauste 2000). Z kolei w badaniu przeprowadzonym w grupie 111 studentów azjatyckich, którzy podjęli naukę w trzech uniwersytetach w Australii skoncentrowano się na

barierach edukacyjnych. W grupie 40% badanych trudności dotyczyły problemów komunikacyjnych, samotności, tęsknoty, co skutkowało wzrostem lęku przed porażką. Autorzy wykazali, iż w grupie badanych, mniej niż 1/5 z nich miała problemy z nauką (Wilkinson i in. 1996).

Wybory edukacyjne studentów oraz ich poziom zadowolenia z procesu kształcenia stanowią problematykę badawczą przedstawioną w publikacjach, takich autorów jak: M. Dao, A. Thorpe (Dao, Thorpe 2015), D. C. Moosmayer, F. U. Siems (Moosmayer, Siems 2012), K. M. Elliott, M. A. Healy (Elliott, Healy

Adres korespondencyjny: Agnieszka Smarzewska, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, ul. Siderska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: a.smarzewska@pswbp.pl, tel.: 83 344 99 44

Czasopismo Open Access, wszystkie artykuły udostępniane są na mocy licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-użycie niekomercyjne-na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0, <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

2001), J. Wiers-Jenssen, B. R. Stensaker, J. B. Grogard (Wiers-Jenssen i in. 2002), C. B. Schertzer, S. M. Schertzer, (Schertzer, Schertzer 2004), L. W. Mai (Mai 2005). Efektem prowadzonych badań przez wskazanych autorów jest stwierdzenie, iż szkoły wyższe są podmiotem, który ma wpływ na wzrost poczucia zadowolenia studentów. Interesujące podejście, polegające na wykorzystaniu kwestionariusza SERVQUAL, zastosowała inna grupa badaczy, co pozwoliło na zbadanie, w grupie 736 studentów, relacji pomiędzy poziomem zadowolenia ze studiowania a jakością kształcenia (Browne i in. 1998).

Biorąc pod uwagę, iż potrzeba rozwoju człowieka jest ulokowana wśród potrzeb wyższego rzędu w piramidzie Abrahama Masłowa, opublikowanej w 1943 roku, potrzeba wiedzy i zrozumienia utożsamiana jest z rozwojem jednostki. Sprawia to, że człowiek, który tę potrzebę odczuwa, przywiązuje wagę do własnego rozwoju, a w swojej pracy jest bardziej zmotywowany (por. Maslow 1990; De Brouwer 2009). Działalność edukacyjna zaś stanowi środowisko rozwoju, które jest uwarunkowane rozwiązaniami formalnymi na poziomie ustawodawczym.

Zapewnienie określonego poziomu życia społeczeństwu poprzez tworzenie warunków do ich rozwoju i uczestnictwa w edukacji, kulturze, w szeroko rozumianym życiu społecznym jest celem bezpieczeństwa społecznego. Marek Leszczyński wyodrębnił model bezpieczeństwa społecznego, składający się z trzech komponentów: bezpieczeństwa socjalnego, bezpieczeństwa wspólnotowego i bezpieczeństwa rozwojowego (Leszczyński 2011, s. 58-59).

Szczególnie istotne jest dla Autorów bezpieczeństwo rozwojowe, odnoszące się do wiedzy, umiejętności, kwalifikacji i stanu zdrowia człowieka, które stanowią kapitał ludzki. W literaturze przedmiotu kapitał ludzki został wszechstronnie przedstawiony, w zakresie jego elementów i struktury. W przypadku struktury wskazuje się na postawy, kompetencje, relacje, wartości, motywację i wiedzę oraz zdolności, zaś elementy struktury kapitału ludzkiego rozwijają systemy wartości i norm, relacje interpersonalne, innowacje, talenty, przedsiębiorczość oraz style działania (por. Armstrong 2010; Bratnicki, Strużyna 2001; Fitz-enz 2001; Roos i in. 1997). Zasadna jest zatem alokacja bezpieczeństwa edukacyjnego (por. Smarżewska i in. 2015; Smarżewska, Melaniuk 2013) w obszarze bezpieczeństwa społecznego.

Z kolei bezpieczeństwo społeczne według Aleksandry Skrabacz oznacza ochronę egzystencjalnych potrzeb i aspiracji życiowych człowieka z zapewnieniem możliwości ich zaspokojenia, tworząc warunki do nauki i pracy, ochronę zdrowia i gwarancje emerytalne. Zaspokojenie to powinno uwzględniać indywidualne, materialne i duchowe potrzeby jednostki ludzkiej (Skrabacz 2012).

Uwzględniając powyższe, Autorzy za cel artykułu przyjęli poznanie oczekiwań i motywów studentów w zakresie kształcenia, by zapewnić możliwość ich zaspokojenia poprzez tworzenie właściwych warunków do nauki. Uzyskanie odpowiedzi badanych pozwoliło określić powody podjęcia studiów, motywów wyboru uczelni, zapotrzebowanie na kompetencje w procesie kształcenia oraz poznać plany na przyszłość, uwzględniając kierunki studiów. Podjęcie decyzji w doborze selektywnych analiz ukazało silne dywersyfikacje odpowiedzi respondentów. W przypadku planów na przyszłość oraz powodów podjęcia studiów, a także jednego z motywów wyboru uczelni wystąpiła zależność istotna statystycznie uwarunkowana kierunkiem studiów.

Organizacja badań

Dnia 05.10.2015 r. na pierwszym roku studiów pierwszego stopnia w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej status studenta miało 749 osób. Z tej grupy, w badaniu udział wzięło 576 studentów (76,9 % ogółu), z czego kobiety stanowiły 55,9%, a mężczyźni 44,1% badanych. Uwzględniając miejsce zamieszkania, licniejszą grupę tworzyły osoby zamieszkujące obszary wiejskie (52,8%), natomiast biorąc pod uwagę narodowość badanych znaczącą przewagę stanowili Polacy (89,4%). Średnia wieku respondentów wynosiła $\bar{x} = 20,6$. Omówioną charakterystykę badanych prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Charakterystyka badanej grupy

Zmienna	n	%
Płeć		
kobiety	322	55,9
mężczyźni	254	44,1
Miejsce zamieszkania		
wieś	304	52,8
miasto	272	47,2
Narodowość		
polka	515	89,4
obcokrajowiec	61	10,6

Z kolei w tabeli 2 zamieszczono rozkład badanych studentów, uwzględniając kierunek studiów oraz płeć respondentów. Licniejszą grupę w badaniu tworzyli studenci z Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych (WNET) – 54,0% (n=311), gdzie dominowali studenci kierunków: bezpieczeństwo narodowe oraz finanse i rachunkowość. Natomiast respondenci z Wydziału Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych (WNoZiNS) stanowili 46,0% (n=265) badanych, z przewagą studentów fizjoterapii, pielęgniarstwa i pedagogiki.

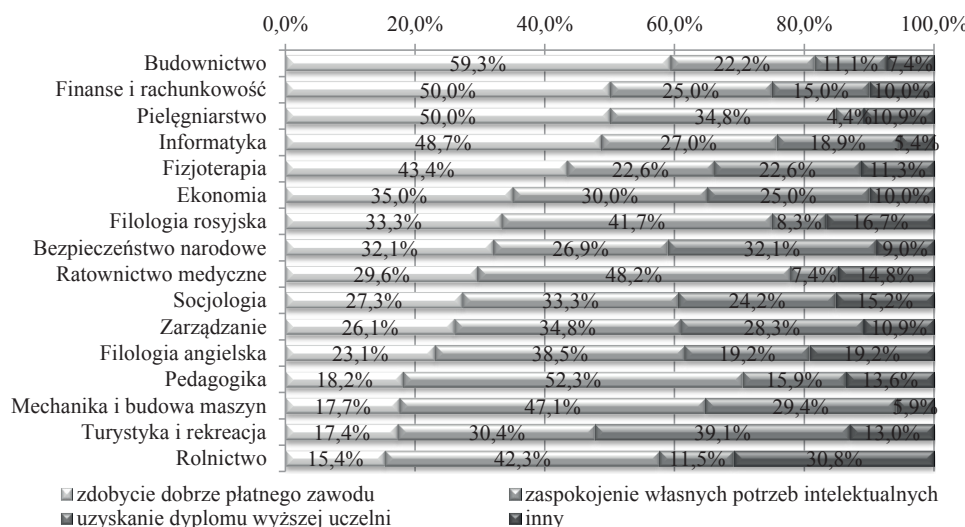
Tabela 2. Rozkład badanych studentów I roku z uwzględnieniem kierunku studiów i płci

Wydział	Kierunek studiów	Ogółem		W tym			
		n	%	kobiety		mężczyźni	
				n	%	n	%
Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych	Filologia angielska (FA)	26	9,8	16	61,5	10	38,5
	Filologia rosyjska (FR)	12	4,5	9	75,0	3	25,0
	Fizjoterapia (F)	53	20,0	39	73,6	14	26,4
	Pedagogika (P)	45	17,0	41	91,1	4	8,9
	Pielęgniarstwo (Pi)	46	17,4	44	95,7	2	4,3
	Ratownictwo medyczne (RM)	27	10,2	4	14,8	23	85,2
	Socjologia (S)	33	12,5	19	57,6	14	42,4
	Turystyka i rekreacja (TiR)	23	8,7	15	65,2	8	34,8
	Ogółem	265	100	187	70,6	78	29,4
Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych	Bezpieczeństwo narodowe (BN)	78	25,1	36	46,2	42	53,8
	Budownictwo (B)	27	8,7	12	44,4	15	55,6
	Ekonomia (E)	20	6,4	8	40,0	12	60,0
	Finanse i rachunkowość (FiR)	60	19,3	41	68,3	19	31,7
	Informatyka (I)	37	11,9	2	5,4	35	94,6
	Mechanika i budowa maszyn (MiB)	17	5,5	0	-	17	100,0
	Rolnictwo (R)	26	8,4	13	50,0	13	50,0
	Zarządzanie (Z)	46	14,8	23	50,0	23	50,0
	Ogółem	311	100	135	43,4	176	56,6

Badanie przeprowadzono dnia 1 października 2015 roku metodą sondażu diagnostycznego, przy pomocy autorskiego kwestionariusza ankiety on-line (załącznik 33 do Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia). Wyniki badań poddano analizie statystycznej przy użyciu programu STATISTICA10. Ze względu na charakter zadawanych pytań (pytania wielokrotnego wyboru) obliczono procent wskazań każdej odpowiedzi na poszczególne pytanie oraz przy użyciu testu Chi kwadrat Pearsona zbadano istnienie zależności istotnych statystycznie pomiędzy studentami dwóch wydziałów (przy przyjętym poziomie istotności $p=0,05$). Odpowiedzi studentów różniące się istotnie statystycznie oznaczono gwiazdką (*).

Decyzje studentów o wyborze uczelni i kierunku studiów

Wybór uczelni i kierunku studiów stanowi pierwszą poważną decyzję, przed którą stają młodzi ludzie. Zdobycie wykształcenia na poziomie studiów wyższych powinno zatem wpłynąć na wzrost szans na zatrudnienie absolwentów. Jak zauważa Urszula Jeruszka z Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych „to studenci oraz absolwenci uczelni wyższych są siłą napędową rynku pracy, „motorem” innowacji, postępu, wdrażania nowych rozwiązań i nowych technologii do procesów wytwarzania, dystrybucji i usług” (Jeruszka 2011, s. 1). W związku z tym, niezbędnym wydaje się prowadzenie badań, które wyróżnią działania szkół wyższych, służące wzmocnieniu potencjału przyszłych pracowników.

Wartość testu Chi kwadrat Pearsona: $\chi^2=79,20$; $p=0,0012^*$

* istotne różnicowanie przy $p<0,05$

Rysunek 1. Główny powód podjęcia studiów z ujęciem kierunków

Na rysunku 1 zestawiono strukturę odpowiedzi, pozwalających poznać powody podjęcia studiów przez respondentów. W grupie odpowiedzi znalazły się takie, jak „zdobycie dobrze płatnego zawodu”, „zaspokojenie własnych potrzeb intelektualnych”, „uzyskanie dyplomu wyższej uczelni” oraz „inny”. Prezentowane zestawienie graficzne odzwierciedla dywersyfikację odpowiedzi w odniesieniu do kierunku studiów. Odpowiedź „zdobycie dobrze płatnego zawodu” stanowi główny powód podjęcia studiów w grupie takich kierunków, jak budownictwo, finanse i rachunkowość, pielęgniarstwo, informatyka, fizjoterapia oraz ekonomia. Z kolei „zaspokojenie własnych potrzeb intelektualnych” jest głównym powodem podjęcia studiów na pedagogice, filologii rosyjskiej, ratownictwie medycznym, socjologii, zarządzaniu, filologii angielskiej, mechanice i budowie maszyn oraz rolnictwie, zaś „uzyskanie dyplomu wyższej uczelni” ma znaczenie przede wszystkim na turystyce i rekreacji oraz bezpieczeństwie narodowym.

Przedstawione kierunki studiów różnią się także motywami podjęcia studiów, co pozwala określić motyw o najmniejszym znaczeniu. Jeśli chodzi o „zdobycie dobrze płatnego zawodu” to ma najmniejszą wagę na rolnictwie, turystyce i rekreacji, mechanice i budowie maszyn, pedagogice, filologii angielskiej oraz zarządzaniu. W przypadku „zaspokojania własnych potrzeb intelektualnych” najmniej ważny jest

na bezpieczeństwie narodowym oraz fizjoterapii, zaś „uzyskanie dyplomu wyższej uczelni” odnosi się do rolnictwa, pedagogiki, filologii angielskiej, socjologii, ratownictwa medycznego, filologii rosyjskiej, ekonomii, informatyki, pielęgniarstwa, finansów i rachunkowości oraz budownictwa.

Powyższe analizy wskazują, iż studenci I roku rozpoczynający studia świadomie dokonują ich wyboru, kierując się określonymi powodami. Co ważne, przeprowadzona analiza badania zależności zmiennych pozwoliła stwierdzić, iż istnieje zależność istotna statystycznie pomiędzy powodem podjęcia studiów a wyborem określonego kierunku studiów. Oznacza to, iż badani wybór kierunku studiów uzależniają od efektu powodu, którym się kierują. Są zatem kierunki studiów, gdzie student rezygnuje z „zaspokojania własnych potrzeb intelektualnych” na rzecz „zdobycia dobrze płatnego zawodu” lub odwrotnie. Interesującym wydaje się fakt, iż na kierunku turystyka i rekreacja, gdzie na I roku studiów ponad 70% ogółu studentów stanowią obcokrajowcy, głównym powodem podjęcia studiów jest „uzyskanie dyplomu wyższej uczelni”.

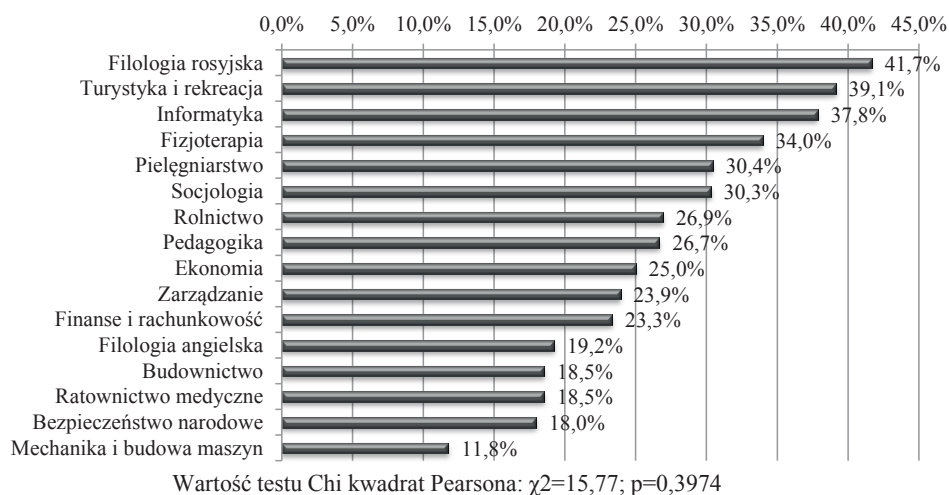
Jednym z celów prowadzonych badań jest uzyskanie informacji pozwalających poznać preferencje wyboru uczelni. W grupie wiodących corocznie motywów znalazły się: prestiż uczelni, bliskość uczelni od miejsca zamieszkania oraz obecność studiujących znajomych (rys. 2).

Rysunek 2. Motywy wyboru uczelni przez studentów I roku

Uwzględniając powyższe podjęto analizy, mające na celu stwierdzenie wpływu wskazanych motywów w kontekście kierunków studiów. Na rysunku 3 przedstawiono rozkład opinii badanych w zakresie wpływu prestiżu na wybór uczelni. Prestiż ma największe znaczenie dla tych studentów, którzy kształcą się na kierunkach takich, jak filologia rosyjska, turystyka i rekreacja oraz informatyka. Z kolei naj-

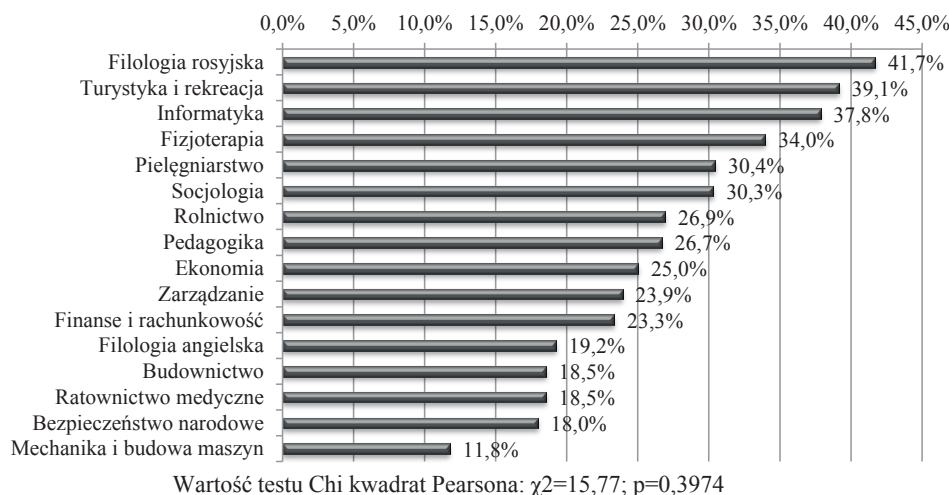
mniejszy wpływ prestiżu na wybór uczelni wystąpił w grupie badanych z mechaniki i budowy maszyn. Należy zaznaczyć, iż w przeprowadzonym badaniu zależności zmiennych nie stwierdzono zależności istotnych statystycznie ($p=0,3974$) pomiędzy prestiżem a kierunkiem studiów. Oznacza to, iż przynależność do kierunku studiów nie wpływa na kierowanie się prestiżem przy wyborze uczelni.

Rysunek 3. Wpływ prestiżu na wybór uczelni przez studentów I roku przy uwzględnieniu kierunków studiów

W przypadku motywu bliskość uczelni od miejsca zamieszkania, który ma największe znaczenie przy podejmowaniu decyzji o wyborze uczelni, należy zauważyć, iż w grupie trzech kierunków jest on bardzo silny, tj.: mechanice i budowie maszyn, pedagogice oraz bezpieczeństwie narodowym. Co ciekawe, mechanika i budowa maszyn oraz bezpieczeństwo narodowe były kierunkami, dla których prestiż miał najmniejsze znaczenie w grupie kierunków

ogółem. Można zatem przyjąć, szczególnie ze względu na wystąpienie zależności istotnej statystycznie ($p<0,0001$), że w przypadku tych dwóch kierunków, wybór uczelni determinuje jej bliskość od miejsca zamieszkania studenta. Należy zaznaczyć, iż zależność istotna statystycznie dotyczy wszystkich kierunków, co oznacza, iż wybór uczelni determinowany jest bliskością od miejsca zamieszkania studentów.

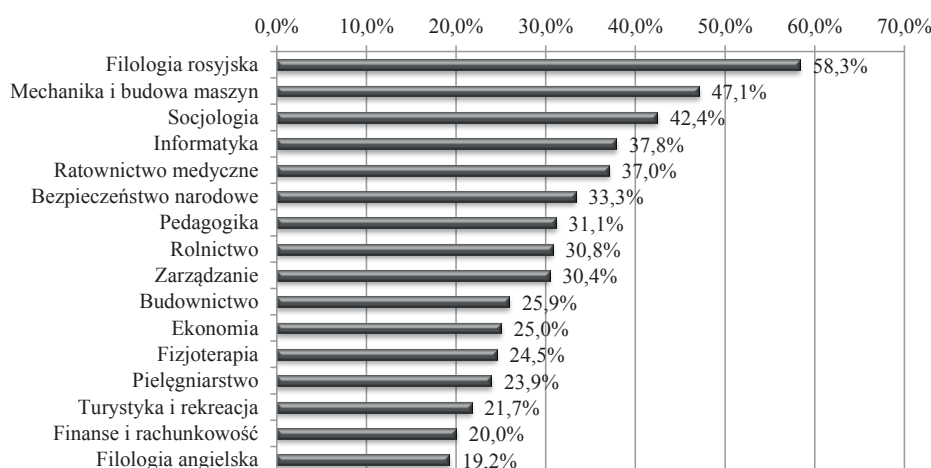

* istotne zróżnicowanie przy $p<0,05$

Rysunek 4. Wpływ bliskości od miejsca zamieszkania, na wybór uczelni przez studentów I roku przy uwzględnieniu kierunków studiów

W grupie czynników wpływających na satysfakcję studentów w szkolnictwie wyższym wskazuje się istotny udział polecenia przez znajomych, którzy już studiują (Alves, Raposo 2007). W związku z powyższym, w prowadzonych badaniach ten motyw znalazł się także w grupie powodów uwzględnianych przy wyborze uczelni. W drodze prowadzonych analiz stwierdzono brak zależności istotnej statystycznie pomiędzy wpływem studiowania znajomych a kie-

runkiem studiów, niemniej jednak zauważono silną dywersyfikację w zakresie wskazań tego motywu. Największy wpływ znajomych na wybór uczelni wystąpił w przypadku kierunków filologia rosyjska, mechanika i budowa maszyn oraz socjologia. Czynnikiem ten ma najmniejsze znaczenie w grupie badanych, studiujących na filologii angielskiej, finansach i rachunkowości oraz turystyce i rekreacji (około 20%).

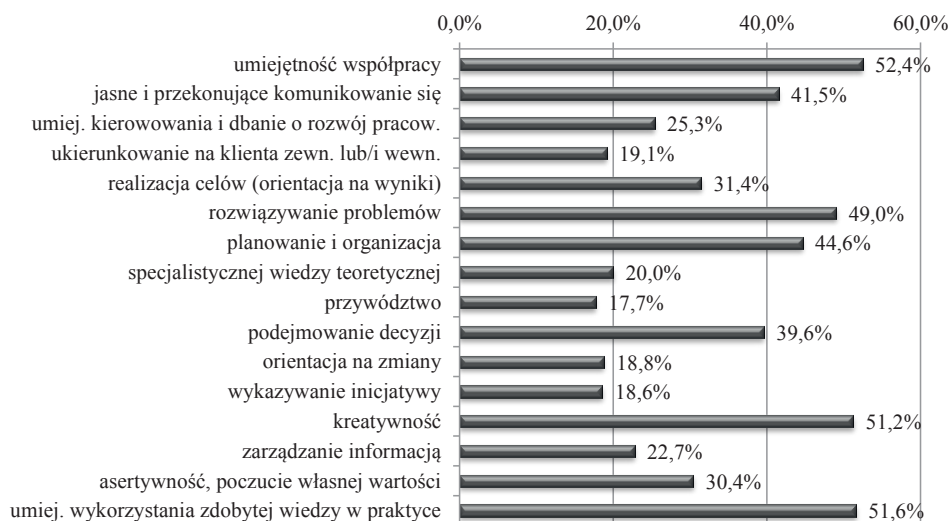

Wartość testu Chi kwadrat Pearsona: $\chi^2=18,58$; $p=0,2332$

Rysunek 5. Wpływ studiowania znajomych na PSW, na wybór uczelni przez studentów I roku przy uwzględnieniu kierunków studiów

Uczestniczący w badaniu studenci mieli możliwość zgłoszenia zapotrzebowania na kompetencje, które chcieliby nabyć i rozwinąć w trakcie kształcenia (rys. 6). Należy zauważyć, iż układ rodzajów kompetencji nie jest przypadkowy. Kompetencje zostały ułożone wg zapotrzebowania pracodawców na kompetencje u kandydatów do pracy (Armstrong 2011). Co ciekawe, w grupie trzech najczęściej (ponad 50% badanych) zgłaszanych przez studentów

oczekiwań do rozwoju kompetencji znalazła się jedna kompetencja, która ma znaczenie dla największej grupy pracodawców, tj. „umiejętność współpracy” oraz dwie niżej uplansowane według zapotrzebowania rynku pracy: „kreatywność” oraz „umiejętność wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce”. Wskazane kompetencje poddano kolejnym analizom, których celem było poznanie rozkładu na ich zapotrzebowanie na poszczególnych kierunkach studiów.

Rysunek 6. Zapotrzebowanie na naukę i rozwój kompetencji w grupie studentów I roku ogółem

W przypadku „umiejętności współpracy” (rys. 7), badani z jedenastu kierunków studiów w ponad 50% wskazali chęć jej opanowania. Kierunkiem studiów, gdzie najwięcej respondentów (ponad 70%) chciałoby opanować umiejętność współpracy jest budownictwo. Najmniej zaś studentów (1/3 z grupy badanych na danym kierunku) zgłosiło chęć opanowania tej kompetencji na filologii angielskiej oraz rolnictwie. Może to wynikać prawdopodobnie z wyobrażeń badanych o przyszłym zawodzie i jego

specyfice, gdzie ta kompetencja, ich zdaniem, nie jest aż tak potrzebna oraz, że badani mogą już tę kompetencję posiadać. Niemniej jednak, z uwagi na fakt, iż jest to najważniejsza kompetencja zdaniem pracodawców, należałoby w przypadku tych kierunków studiów dokonać weryfikacji poziomu tej umiejętności, a następnie podjąć stosowne działania, których celem byłoby opanowanie umiejętności współpracy przez studentów.

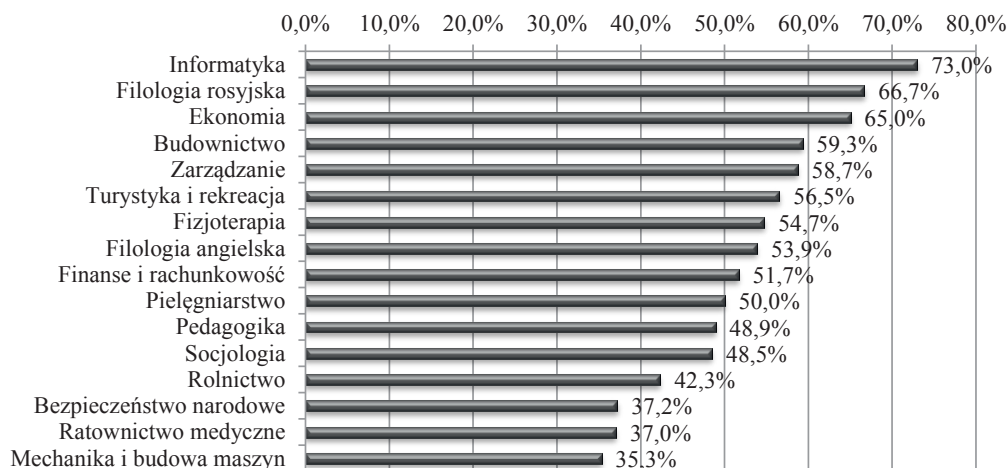

Wartość testu Chi kwadrat Pearsona: $\chi^2=23,26$; $p=0,0787$

Rysunek 7. Chęć opanowania umiejętności współpracy w trakcie studiów przez studentów I roku przy uwzględnieniu kierunków studiów

Na dziesięciu kierunkach studiów co najmniej 50% badanych wskazało na chęć opanowania „kreatywności” w trakcie studiów (rys. 8). Liderami rankingu byli studenci z informatyki, filologii rosyjskiej oraz ekonomii, zaś ranking zamykali studenci mechaniki i budowy maszyn, ratownictwa medycznego oraz bezpieczeństwa narodowego (ze zgłoszonym zapotrzebowaniem na poziomie około 1/3 badanych). Taki rozkład odpowiedzi prezentuje opinie badanych w zakresie udziału tej umiejętności

w przyszłej pracy zawodowej. Kierunki z dołu rankingu, tj. bezpieczeństwo narodowe, ratownictwo medyczne oraz mechanika i budowa maszyn wydają się osadzać na działaniach bardziej formalnych, systematycznych i opartych na procedurach i normach niż aktywności opartej na kreatywności. Pozytywnym pozostaje fakt, iż w przeważającej liczbie kierunków studiów, studenci rozwój tej kompetencji uważają za zasadny.

Wartość testu Chi kwadrat Pearsona: $\chi^2=23,10$ $p=0,0820$

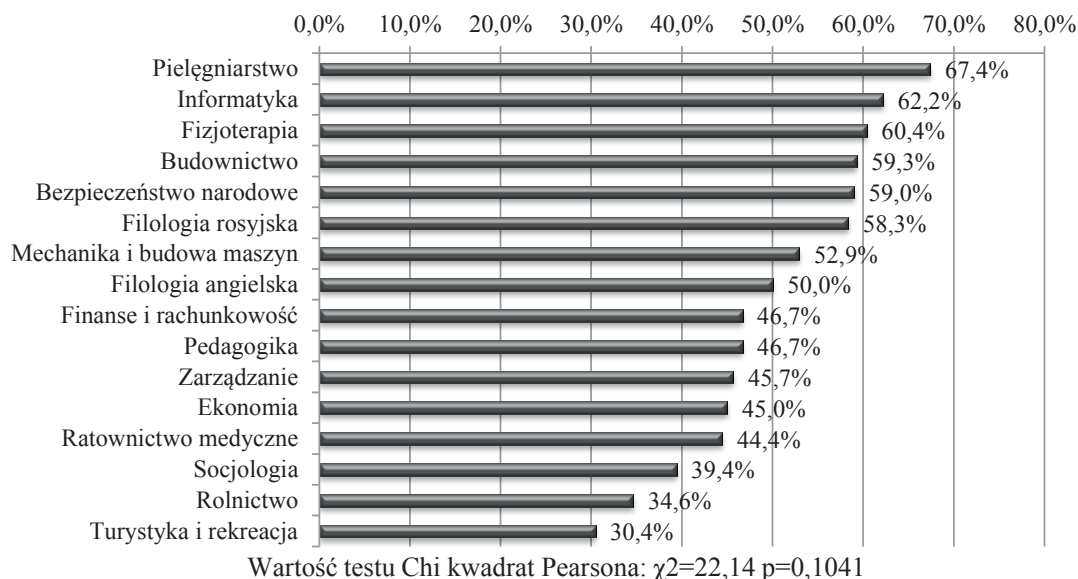
Rysunek 8. Chęć opanowania kreatywności w trakcie studiów przez studentów I roku przy uwzględnieniu kierunków studiów

W przypadku trzeciej analizowanej kompetencji, tj. „umiejętności wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce” warto zaznaczyć, iż respondenci rozpoczęli kształcenie w większości na kierunkach o profilu praktycznym (z wyjątkiem bezpieczeństwa narodowego, mechaniki i budowy maszyn oraz ekonomii). Tym bardziej zaskakującym wydaje się fakt, że

w grupie takich kierunków, jak turystyka i rekreacja, rolnictwo i socjologia, a także ratownictwo medyczne tylko około średnio 1/3 badanych zgłasza chęć opanowania tej kompetencji. Co istotne, koniecznym wydaje się zmiana profilu ogólniakademickiego na profil praktyczny na bezpieczeństwie narodowym oraz mechanice i budowie maszyn na I stopniu stu-

diów, co pozwoli w przyszłości zaspokoić oczekiwania studentów w zakresie tej umiejętności. Czołówka kierunków w tej klasyfikacji nie zaskakuje, gdyż kierunki studiów takie, jak pielęgniarstwo, informatyka czy fizjoterapia – to kierunki wybitnie praktyczne. Należy nadmienić, iż prezentowane w analizach

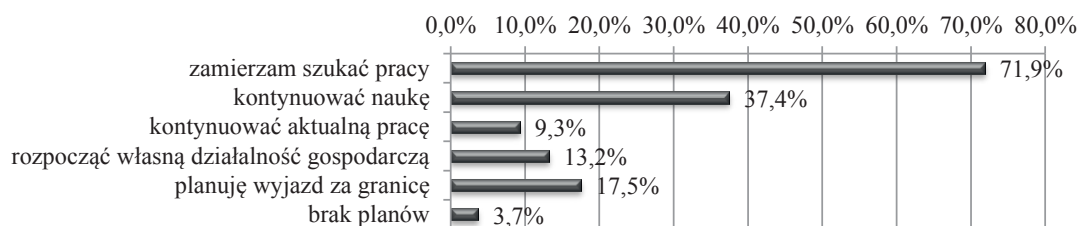
kompetencje poddano badaniu zależności zmiennych testem Chi kwadrat Pearsona. Wyniki analizy pozwoliły stwierdzić, iż nie istnieje zależność istotna statystycznie między zgłoszonym zapotrzebowaniem na określone kompetencje a kierunkiem studiów.

Rysunek 9. Chęć opanowania umiejętności wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce w trakcie studiów przez studentów I roku przy uwzględnieniu kierunków studiów

Ostatnim zagadnieniem prezentowanym w niniejszym artykule są plany na przyszłość studentów rozpoczynających kształcenie (rys. 10). Zdecydowana większość badanych zamierza szukać pracy

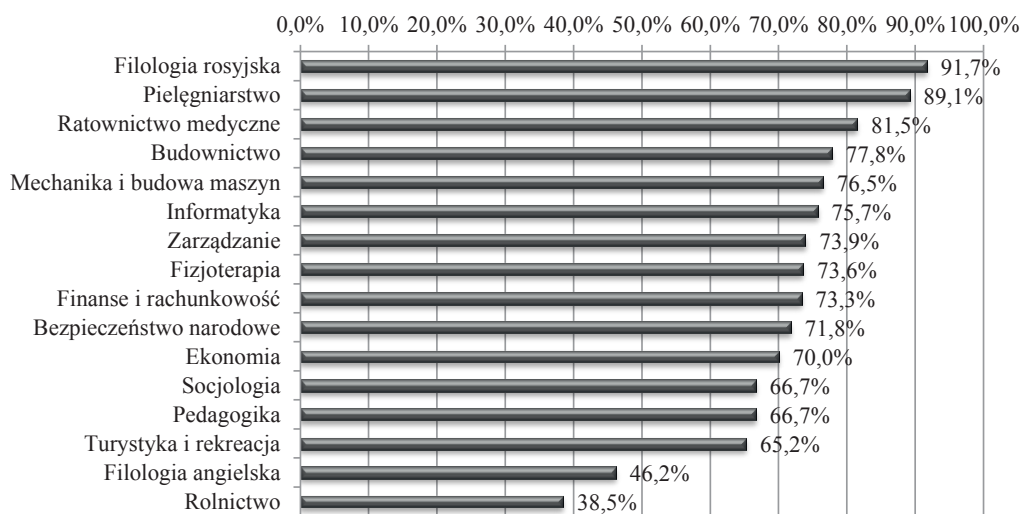
(ponad 70%), około 1/3 z nich planuje kontynuację nauki (37,4%). Mniej niż 1/5 badanych rozważa wyjazd za granicę lub rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Rysunek 10. Plany studentów I roku na przyszłość ogółem

Odpowiedź respondentów, która uzyskała najwięcej wskazań poddano dalszym analizom celem poznania dywersyfikacji odpowiedzi względem kierunku studiów (rys. 11). W badaniu zależności zmiennych stwierdzono istotną zależność statystyczną pomiędzy planowanym poszukiwaniem pracy a kierunkiem studiów ($p=0,0020$). Oznacza to, iż bycie studentem danego kierunku studiów determinuje plany przyszłych działań. Do kierunków

studiów, których studenci planują szukać pracy po zakończeniu I stopnia studiów należą: filologia rosyjska, pielęgniarstwo (około 90% badanych), ratownictwo medyczne oraz budownictwo (około 80%), a także mechanika i budowa maszyn oraz informatyka (ponad 75% wskazań). Na rolnictwie oraz filologii angielskiej mniej niż połowa planuje wejście na rynek pracy.

Wartość testu Chi kwadrat Pearsona: $\chi^2=35,63$; $p=0,0020^*$

* istotne zróżnicowanie przy $p<0,05$

Rysunek 11. Plany po studiach w postaci szukania pracy przez studentów I roku przy uwzględnieniu kierunków studiów

Warto zauważyć, iż plany studentów w trakcie nauki ulegają zmianom. Zgodnie z przyjętym w uczelni procesem badania oraz podnoszenia jakości kształcenia ta sama grupa zostanie zbadana w kontekście planów tuż przed egzaminem dyplomowym. W już opublikowanych artykułach, badane w ostatnich trzech latach grupy studentów wykazywały tendencję do zmiany planów (Smarzewska i in. 2015). Absolwenci studiów I stopnia częściej rozważali kontynuację nauki niż podjęcie pracy zawodowej oraz znacznie rzadziej rozważali wyjazd za granicę oraz rozpoczęcie działalności gospodarczej niż studenci I roku.

Podsumowanie i wnioski

Obszar bezpieczeństwa społecznego generalnie obejmuje ochronę życia ludzkiego, zaspokajanie potrzeb oraz realizację aspiracji życiowych. Dokonuje się to m.in. poprzez tworzenie właściwych warunków do pracy i nauki (Skrabacz 2012). Prowadzone badania miały na celu poznanie potrzeb studentów w zakresie kształcenia wyższego oraz ich zaspokojenia. Prezentowane wyniki pozwoliły na uzyskanie informacji, które posłużyły sformułowaniu postulatów.

Mając na uwadze powyższe oraz uwzględniając analizę materiału badawczego, wysunięto następujące wnioski:

1. Prowadzenie analiz z wyróżnieniem wskazań odpowiedzi w odniesieniu do kierunku studiów pozwoliło poznać ich dywersyfikację oraz stwierdzić zależności istotne statystycznie.
2. Przynależność do kierunku studiów wpływa na motywy wyboru uczelni, plany na przyszłość oraz powody podjęcia studiów.
3. Studenci mechaniki i budowy maszyn, pedagogiki oraz bezpieczeństwa narodowego wybierają

uczelnie ze względu na jej bliskość od ich miejsca zamieszkania.

4. Prestiż uczelni ma największe znaczenie dla studentów filologii rosyjskiej oraz turystyki i rekreacji.
5. Studiujący znajomi są motywem wyboru uczelni głównie na filologii rosyjskiej oraz mechanice i budowie maszyn.
6. Należy zwrócić uwagę na konieczność rozwoju w trakcie kształcenia umiejętności współpracy w grupie takich kierunków, jak filologia angielska, rolnictwo oraz turystyka i rekreacja.
7. Dokonać należy przejścia z profilu ogólnoakademickiego na praktyczny w przypadku mechaniki i budowy maszyn oraz bezpieczeństwa narodowego.
8. Wejście na rynek pracy po ukończeniu studiów I stopnia deklarują głównie studenci filologii rosyjskiej, pielęgniarstwa oraz ratownictwa medycznego.

Na podstawie prowadzonych rozważań Autorzy artykułu proponują uwzględnienie postulatów służących tworzeniu właściwych warunków do nauki i stwarzających możliwość zaspokojenia oczekiwań studentów. Pierwszym z postulatów jest potrzeba dokonania pomiaru kompetencji w grupie studentów I roku celem konfrontacji zgłaszanych przez nich zapotrzebowań na naukę wskazanych umiejętności a posiadanym rzeczywistym poziomem kompetencji ujętych w badaniu. Kolejna propozycja dotyczy podejmowania działań na rzecz wdrożenia profili praktycznych na studiach I stopnia ogółu kierunków w uczelniach zawodowych. Zasadne zatem są wytyczne MNiSW w tym zakresie. Ostatni postulat kieruje uwagę na wdrożenie w planach studiów przedmiotu lub przedmiotów pozwalających na naukę oraz rozwój kompetencji społecznych celem podniesienia szans przyszłych absolwentów na rynku pracy.

Literatura:

1. Alves H., Raposo M. (2007), *Conceptual model of student satisfaction in higher education*. Total Quality Management, 18(5), s. 571–588.
2. Armstrong M. (2011), *Zarządzanie zasobami ludzkimi*. Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
3. Bratnicki M., Strużyna J. (2001), *Przedsiębiorczość i kapitał intelektualny*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice.
4. Browne B. A., Kaldenberg D. O., Browne W. G., Brown D. J. (1998), *Student as customer: Factors affecting satisfaction and assessments of institutional quality*. Journal of Marketing for Higher Education, 8(3), s. 1–14.
5. Buckley P. G., Mahaffey T., Turner R. E. (1996), *Educational choices of adult learners*. Journal of Marketing for Higher Education, 7(3), s. 1–15.
6. Chapman R. G. (1996), *Auditing Educational Program Performance: A Multi-Stage Analysis of Current Student Satisfaction*. Journal of Marketing for Higher Education, 7(3), s. 17–37.
7. De Brouwer P. J. S. (2009), *Maslovian portfolio theory, an alternative formulation of the Behavioral Portfolio Theory*. Journal of Assets Management, vol. 9, nr 6, s. 359–365.
8. Elliott K. M., Healy M. A. (2001), *Key factors influencing student satisfaction related to recruitment and retention*. Journal of Marketing for Higher Education, 10(4), s. 1–11.
9. Fitz-en J. (2001), *Rentowność inwestycji w kapitał ludzki*. Oficyna Ekonomiczna, Dom Wydawniczy ABC, Kraków.
10. Inchauste M. G. (2000), *Educational choices and educational constraints: evidence from Bolivia*. International Monetary Fund., Nr 0-42.
11. Jeruszka U. (2011), *Efektywność kształcenia w szkołach wyższych*. Polityka Społeczna, nr 1/2011, s. 1–7.
12. Leszczyński M. (2011), *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI wieku*. Centrum Doradztwa i Informacji Difin, Warszawa.
13. Mai L. W. (2005), *A comparative study between UK and US: The student satisfaction in higher education and its influential factors*. Journal of Marketing Management, 21(7-8), s. 859–878.
14. Thi Ngoc Dao M., Thorpe A. (2015), *What factors influence Vietnamese students' choice of university?*. International Journal of Educational Management, Vol. 29 Iss. 5, s. 666–681.
15. Maslow A. H. (1990), *Motywacja i osobowość*. PAX, Warszawa, s. 72–92.
16. Moosmayer D. C., Siems F. U. (2012), *Values education and student satisfaction: German business students' perceptions of universities' value influences*. Journal of Marketing for Higher Education, 22(2), s. 257–272.
17. Roos J., Roos G., Dragonetti N. C. (1997), *Intellectual Capital – Navigating in the New Business Landscape*. Macmillian Press.
18. Schertzer C. B., Schertzer S. M. (2004), *Student satisfaction and retention: A conceptual model*. Journal of Marketing for Higher Education, 14(1), s. 79–91.
19. Skrabacz A. (2012), *Bezpieczeństwo społeczne. Podstawy teoretyczne i praktyczne*. Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa.
20. Smarzewska A., Melaniuk E., Szepeluk A. (2015), *Bezpieczeństwo edukacyjne w ocenie absolwentów*. Edukacja Ustawiczna Dorosłych, 4, s. 133–142.
21. Smarzewska A. (2015), *Analiza preferencji wyboru uczelni oraz kierunku studiów bezpieczeństwo narodowe przez studentów I roku studiów stacjonarnych jako efekt zaspokojenia potrzeb w zakresie bezpieczeństwa edukacyjnego*, W: A. Polak, K. Krakowski (red.), *Obronność jako dyscyplina naukowa*. Akademia Obrony Narodowej, Warszawa, s. 210–218.
22. Smarzewska A., Melaniuk E., Szepeluk A., Dymicka A. (2015), *Bezpieczeństwo edukacyjne studentów PSW*. Rozprawy Społeczne, t. 9, nr 2, s. 71–80.
23. Smarzewska A., Melaniuk E. (2013), *Bezpieczeństwo edukacyjne absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z powiatu bialskiego i miasta Biała Podlaska zapewniane przez PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej w latach 2010-2012*. Rozprawy Społeczne, t. 7, nr 2, s. 181–192.
24. Wiers-Jenssen J., Stensaker B. R., Groggaard J. B. (2002), *Student satisfaction: Towards an empirical deconstruction of the concept*. Quality in higher education, 8(2), s. 183–195.
25. Wilkinson J. W., Mahara A., Quester P. G. (1996), *Asian students: their experiences and perceptions of Australian universities*. Journal of Marketing for Higher Education, 7(3), s. 65–80.
26. Uchwała nr 87/2015 Senatu Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z dnia 29.09.2015 r. w sprawie zatwierdzenia zmian i przyjęcia tekstu jednolitego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Załącznik 33.